

Canvi de parella a Downing Street

TONI CRUANYES

Cap d'internacional dels informatius de TV3

Javier Cercas retrata a *Anatomía de un instante* el moment en què Adolfo Suárez, Santiago Carrillo i el general Gutiérrez Mellado es van mantenir asseguts al Congrés dels diputats la tarda del 23 de febrer de 1981, mentre la resta de diputats s'amagaven sota els seus escons. Aquesta significativa imatge serveix a l'autor per desgranar la seva visió actualitzada de la transició espanyola. Imitant la tècnica del seu admirat Cercas, Toni Cruanyes pren la fotografia de David Cameron i Nick Clegg somrient davant la porta de Downing Street el 12 de maig de 2010 com a punt d'arrencada d'un relat on s'explica el per què de la davallada del Nou Laborisme, el retorn dels *tories* al poder després de 13 anys i els canvis estructurals a la societat britànica que van convertir els liberal-demòcrates en protagonistes de la campanya electoral.

La fotografia no podia ser més explícita. Tot eren somriures, mostres de simpatia i complicitats aparents. Aquells dos homes, tots dos de 43 anys, amb sengles vestits foscos, somriures perfectes i cabells pentinats enrere, representaven el futur. Malgrat haver anat a les escoles més antigues del país i a les universitats amb segles de tradició, malgrat ser els hereus dels partits més antics de la història democràtica i creats abans de la revolució industrial –*tories* i *whigs*, després convertits en liberals–, David Cameron i Nick Clegg són el futur. Encara que un és descendent d'aristòcrates i l'altre d'una família de refugiats, encara que un és un britanista pur i l'altre un internacionalista, són, en el fons –i per força– les dues cares de la mateixa moneda. I aquesta moneda la van llençar a l'aire el 12 de maig de 2010 i quedarà en suspensió fins que no es pugui avaluar l'abast de les reformes que tenen previstes per al Regne Unit. Com si el futur se'l juguessin a cara o creu. I en la imatge dels dos líders somrients, s'hi encapsula una il·lusió que no queda clar si es refereix al seu propi futur en la residència tants cops somiada del número 10 de Downing Street, o si és que en plena crisi econòmica nacional veuen algun motiu per a l'esperança en l'horitzó.

Al mal temps, bona cara. Però és que el risc és enorme: la tempesta només ha fet que començar i el desig de reforma electoral és l'única oportunitat que tenen de convèncer una opinió pública cada vegada més desafecta amb la política.

David Cameron i Nick Clegg són el futur. Encara que un és descendent d'aristòcrates i l'altre d'una família de refugiats, encara que un és un britanista pur i l'altre un internacionalista, són, en el fons –i per força– les dues cares de la mateixa moneda. I aquesta moneda la van llençar a l'aire el 12 de maig de 2010 i quedarà en suspensió fins que no es pugui avaluar l'abast de les reformes que tenen previstes per al Regne Unit

El governador del Banc d'Anglaterra ho havia vaticinat la setmana anterior al 12 de maig: el partit que governi els pròxims anys quedarà estigmatitzat i no tornarà al poder durant una generació. Tal és la magnitud de la tragèdia. Des de 1945 no s'havia diagnosticat una retallada tan gran de l'Estat del benestar

El governador del Banc d'Anglaterra ho havia vaticinat la setmana anterior: el partit que governi els pròxims anys quedarà estigmatitzat i no tornarà al poder durant una generació. Tal és la magnitud de la tragèdia. Des de 1945 no s'havia diagnosticat una retallada tan gran de l'Estat del benestar. Les tises seran enormes, i el primer ministre que les faci anar ja es pot preparar per als pitjors índexs de popularitat durant el seu mandat i durant els 15 anys que el seguiran. Així doncs, ¿de què riuen David Cameron i Nick Clegg a la porta de Downing Street? ¿Què els passa pel cap a aquestes relacions públiques convertit en líder del partit de govern més euroscèptic de tot Europa i aquest ex-buròcrata de Brussel·les? Comparteixen tots dos una ascensió al poder ful-

gurant. Amb rapidesa –i gairebé sense dolor– els dos líders s'han fet el seu lloc en els seus respectius partits perquè tots dos havien trobat organitzacions desesperades per renovar el discurs i, encara més, per guanyar. Amb cinc anys, David Cameron havia canviat la cara al Partit

Conservador, encara que l'arribada al poder posaria a prova la profunditat d'aquests canvis. I el complicat equilibri de governar en coalició amb un partit que en el 50% del seu programa electoral presentava propostes totalment oposades a l'ideari *tory* encara posaria més a examen el nervi dels diputats i d'una militància conservadora reticent a qualsevol gir cap al centre. Igualment, Nick Clegg fa front, des del principi, al repte de convertir a les responsabilitats de govern a un partit que ha viscut tradicionalment còmode, veient passar governs d'un i altre color des de l'oposició. Nick Clegg tenia l'encàrrec del seu partit de posar ordre i refrescar la imatge d'uns liberal-demòcrates sumits en el caos durant bona part de la legislatura anterior: relleu del líder Charles Kennedy en descobrir-se el seu alcoholisme; oposició interna al president del partit, Menzies Campbell, per part de l'ala esquerra del partit; retirada al segon pla del dirigent més popular, Vince Cable, precisament per ser considerat massa pro-laborista i massa vell; finalment, eleccions per al lideratge del partit amb victòria d'un quasi-desconegut Nick Clegg que, provinent de l'ala dreta dels Liberal-demòcrates, pacta amb Vince Cable un mínim programa de reformes per fer front a unes eleccions que es preveïen molt polaritzades i en què el tercer partit del país corria el risc de quedar eclipsat per la batalla a mort entre laboristes i conservadors. Que els liberal-demòcrates no haguessin quedat escombrats a les urnes havia estat un miracle degut, en gran part, al bon paper de Nick Clegg en els debats electorals. Però necessitaran encara un altre senyal de bondat divina per aguantar la que els ve a sobre. S'hauran de redefinir, i oblidar-se de la concepció que tenen d'ells mateixos de ser els "sants de la política" britànica. Un partit que durant dècades s'ha definit per la seva superioritat moral, que no s'ha hagut d'arremangar mai per governar, que ha obtingut els millors resultats en moments d'indignació nacional i que s'ha prestat a encapçalar totes les manifestacions, ara haurà d'acostumar-se a que les protestes siguin contra ells. Amb el risc evident que, com a soci minoritari, acabin perdent identitat i que –barrejats amb els tories en plena crisi– releguin encara més el seu pes electoral en uns propers comicis. Però la política –encara que sembli un tòpic– és l'art del que és possible, i ni els

Amb cinc anys, David Cameron havia canviat la cara al Partit Conservador, encara que l'arribada al poder posaria a prova la profunditat d'aquests canvis. I Nick Clegg fa front, des del principi, al repte de convertir a les responsabilitats de govern a un partit que ha viscut tradicionalment còmode, veient passar governs d'un i altre color des de l'oposició

Els liberal-demòcrates són un partit que durant dècades s'ha definit per la seva superioritat moral, que no s'ha hagut d'arremangar mai per governar, que ha obtingut els millors resultats en moments d'indignació nacional i que s'ha prestat a encapçalar totes les manifestacions. Ara haurà d'acostumar-se a que les protestes siguin contra ells

306 diputats dels conservadors aconseguits a les eleccions del 6 de maig eren suficients per governar, ni els 57 liberal-demòcrates sumaven prou escons per fer cap altra majoria al parlament. La coalició conservadora-liberal-demòcrata no tenia alternativa aritmètica; i davant de l'evidència cal buscar els punts en comú dels dos partits. I, si n'hi ha un que és fàcil de presentar davant dels electors, és precisament carregar la culpa de tots els mals a l'enemic comú. A partir d'ara, els laboristes.

Durant la campanya electoral, conservadors i liberaldemòcrates ja havien coincidit en el seu "relat" de la situació. La crisi –econòmica i política– no és ni mundial, ni deguda als canvis socials que han transformat el Regne Unit en l'últim decenni. No. Els culpables de la desafecció britànica tenien noms i cognoms: Tony Blair i Gordon Brown. El primer, per la contínua manipulació dels mitjans de comunicació i les mentides per la guerra de l'Iraq. El segon, per la seva incapacitat de donar una resposta contundent a la crisi econòmica. Així que era el moment del canvi. El relleu havia arribat i, amb jovialitat i optimisme, la posada en escena tenia lloc davant de la mateixa

porta per on hores abans havia sortit Brown, el fill del pastor presbiterià escocès, d'origen humil, i amb un impecable historial de defensa dels drets dels treballadors des dels primers anys de la universitat. Davant de la mítica porta per on el 2 de maig de 1997 un jove Tony Blair –també amb 43 anys– i la seva esposa Cherie havien entrat enmig de crits d'eufòria de joves que empunyaven banderes britàniques en un dia assolellat i prenyat d'esperança. Davant del número 10 que simbolitza el centre des d'on fa tan sols seixanta anys es dirigien els destins de tot un imperi, David Cameron i Nick Clegg mostraven al món que el relleu ja era una realitat. Que amb cinc dies de retard respecte de la victòria incompleta a les urnes, el cicle del Nou Laborisme s'havia tancat i en començava un de nou amb voluntat de pervivència en el temps. Una nova política, amb un nou estil, amb nous protagonistes. L'antic règim era el dels laboristes. Encara que els conservadors han ostentat el poder gairebé ininterrompudament durant tot el segle XX (70 anys sobre 100) –i pretenen fer-ho durant el segle XXI–, un aire de trencament amb el passat

regna en els primers temps d'aquest nou govern *tory-lib-dem*. No és una revolució, perquè els britànics no són gens amants de les revolucions polítiques. Però sí s'albira una nova forma de fer política que pot acabar amb el model Westminster de sistema de representació. Si fins ara reconeixem la Cambra dels Comuns com un dels models clàssics d'estudi de les Ciències Polítiques –sistema bipartidista majoritari, govern fort, circumscripcions petites i uninominals, preeminència del Parlament per sobre dels poders executiu i judicial–, ens trobem en aquests moments amb un escenari polític deformat. El Partit Conservador no té majoria a la Cambra dels Comuns, que es xifra en 326 escons, i necessita del concurs dels liberal-demòcrates per assegurar-se un govern estable i tirar endavant el seu projecte polític. Una coalició és una forma molt poc britànica de governar.

Coalició Blair-Brown

Això si no tenim en compte el Nou Laborisme com una coalició efectiva de dues famílies polítiques no necessàriament ben avingudes: els seguidors de Tony Blair i els de Gordon Brown. També per fer front al seu “enemic intern”, Blair va acostumar-se a governar per decret. Una forma també molt poc britànica de manar. Aprofitant que la responsabilitat executiva recau en el primer ministre –i no en el govern–, Blair va anar espaiant en el temps les convocatòries del seu consell de ministres. A imitació del model nord-americà de govern, el primer ministre va desatendre les reunions de govern a l'entorn d'una taula i les va anar substituint progressivament per trobades bilaterals. Despatxant des del sofà de l'estudi del primer ministre a Downing Street, Blair s'estalviava les discussions del gabinet. Malgrat que durant els tres mandats com a primer ministre va disposar sempre d'una amplíssima majoria absoluta que no li va fer trontollar mai cap dels seus projectes polítics, Blair sí que tenia un competidor a l'interior del seu mateix partit: Gordon Brown. El que va ser ministre d'Economia de Blair durant tot el seu mandat, va esdevenir *de facto* un contra-poder a l'interior del Govern, especialment a partir de la meitat del segon mandat. El gabinet estava dividit entre els blairistes

i els brownistes, i encara que els primers eren majoria, Blair volia evitar l'escenificació de les divergències entre els dos líders. En realitat, des del principi, Brown va tenir autonomia absoluta per dirigir l'àrea econòmica del Govern (Finances, Seguretat Social, Indústria, Comerç, Turisme i Treball), i també bona part dels ministeris de més gran despesa pública, com Educació, Sanitat i Transport. L'hostilitat creixent de Brown i les seves aspiracions per propiciar un relleu al capdavant del Govern

abans de les eleccions de 2005 van coincidir en el temps amb la polèmica aprovació de la guerra a l'Iraq. Dos dels seus ministres van dimitir per no estar d'acord en participar en l'acció militar al costat dels Estats Units. Així que, al final, sense anunciar-ho formalment, Blair va anar disminuint la freqüència amb què convocava els consells de ministres. El govern “de sofà” en què Blair despatxava amb ministres envoltat dels seus propis assessors estava inspirat en el funcionament del poder executiu als Estats Units, a la Casa Blanca. I no era per casualitat que fos així, sinó perquè la direcció del Partit Laborista ja des de 1995 –encara a l'oposició– havia copiat l'estratègia dels demòcrates Bill Clinton i Al Gore en l'arquitectura d'una màquina capaç de gestionar missatges coherents en un entorn d'informatius de 24 hores, 7 dies per setmana.

David Cameron, en arribar al lideratge del Partit Conservador l'any 2005, havia copiat exactament la mateixa estructura de Blair al capdavant del Partit Laborista el 1995. Si l'equip de Blair estava format per un gurú del màrqueting, Philip Gould, un periodista i un expert en televisió, Alistair Campbell i Peter Mandelson, i comptava amb l'altre líder-estrella de la seva generació, Gordon Brown, Cameron va envoltar-se també d'un expert en màrqueting, Steve Hilton, dos periodistes, Michael Gove i Andy Coulson, i l'altre líder emergent de la seva generació, George Osborne. Durant els anys d'oposició els diputats conservadors que no eren de l'entorn de Cameron ja es queixaven del seu lideratge gairebé unipersonal, ¿què farà ara que ja és a Downing Street? ¿Copiarà Cameron –també en això– Tony Blair?

Durant la campanya electoral, conservadors i liberal-demòcrates ja havien coincidit en el seu “relat” de la situació. La crisi –econòmica i política– no és ni mundial, ni deguda als canvis socials que han transformat el Regne Unit en l'últim decenni. No. Els culpables de la desafecció britànica tenien noms i cognoms: Tony Blair i Gordon Brown

Encara que els conservadors han ostentat el poder gairebé ininterrompudament durant tot el segle XX (70 anys sobre 100), un aire de trencament amb el passat regna en els primers temps d'aquest nou govern *tory-libdem*. No és una revolució, perquè els britànics no són gens amants de les revolucions polítiques. Però sí s'albira una nova forma de fer política que pot acabar amb el model Westminster de sistema de representació

Els nous conservadors han fet el mateix viatge cap al centre que van fer els laboristes de Blair i Brown als anys noranta. Comparteixen el mateix objectiu: guanyar les eleccions i ser al govern. Són pragmàtics, busquen connectar amb la “Middle England” perquè són les classes mitjanes del centre i el sud d’Anglaterra les que tenen la clau per guanyar les eleccions. Per Tony Blair, aquest pas de la política dels principis a la política dels resultats (així és com ell mateix ho definia) significava trencar amb una tradició centenària del laborisme. La defensa dels treballadors i l’ambició de nacionalitzar els mitjans de producció eren als estatuts del partit fins que Blair va acabar amb la famosa “clàusula quatre” de caire marxista. Molts a l’interior del partit el van acusar de traïdor per això, però el van perdonar en el moment en què la seva estratègia es va provar exitosa i els va servir en safata tres majories absolutes consecutives. Un rècord històric per al laborisme. En el cas dels conservadors, Cameron no havia de trencar cap tradició atàvica ni cap principi fundacional del seu partit. El Partit Conservador era –per definició– el partit del pragmatisme, dels resultats, del poder. Només així s’explicava la capacitat d’adaptació amb èxit d’aquest partit que havia tingut primers ministres des dels anys de la reina Victòria fins al segle XXI. Ara bé, quan David Cameron va fer-se amb les regnes del partit l’any 2001, la seva militància encara no s’havia refet ni del desànim d’estar con-

finats a l’oposició durant tres legislatures seguides ni de l’huracà ideològic que havia significat Margaret Thatcher. La dinàmica interna havia conduït la ideologia del partit fins als extrems: ultranacionalista, racista, antieuropeisme, llibertari i anti-Estat, anti-gai, anti-immigració... Un dels seus líders l’havia autoanomenat “*the nasty party*” (“el partit antipàtic”). La mitjana d’edat dels militants l’any 2005 era de 65 anys. I els intents de modernització des de l’interior del partit s’havien estavellat contra unes bases que només trobaven consol en un discurs que, des de la dreta de l’espectre polític, ratllaven una ideologia anti-sistema. Cameron va posar fi a tot això i, si té èxit, haurà aconseguit que el període hiperideològic de Margaret Thatcher sigui tan sols un parèntesi en la llarga història del Partit Conservador. No és que Blair, Brown i Cameron –i també Clegg– no hagin interioritzat bona part del discurs econòmic de Thatcher, però sí que amb la recerca del centre polític per augmentar els seus vots, tant els nous laboristes com els nous conservadors havien tornat a la política consensual que havia caracteritzat la vida pública britànica des dels anys trenta. El consens a l’entorn de polítiques d’inversió pública de després de la II Guerra Mundial –d’un keynesianisme que també va estendre’s per tota l’Europa continental– s’havia transformat l’any 2010 en un consens entre laboristes, conservadors i liberal-demòcrates sobre la necessitat de retallar aquest Estat del

benestar per fer front a un dèficit públic del 12%, una caiguda del 30% en la productivitat del país i un atur rècord de dos milions i mig de britànics. L'objectiu econòmic després de la Segona Guerra Mundial era molt diferent del posterior al crash de 2008, però la política del consens havia tornat. I encara més si conservadors i liberaldemòcrates estaven cridats a compartir responsabilitats de govern amb un objectiu comú. Des de l'oposició, els laboristes critiquen la retallada però saben que també ells estarien disposats a fer-la si amb això aconseguien el poder.

Sense confiança en la política

L'escàndol de les despeses dels parlamentaris que el *Daily Telegraph* va fer públic el maig de 2009 és l'exemple més clar de com les britànics han acabat trencant el vincle de confiança amb els seus polítics: 372 diputats van haver de tornar diners que havien cobrat en concepte de despeses que eren il·legals, falses o del tot inapropiades. El total de diners tornats va ser d'un milió tres-cents mil lliures, i els investigats eren diputats que en les últimes legislatures havien passat factures tan miserables com de 0'78 euros per dues llaunes de menjar per a gossos o tan cares com les obres de millora en una segona residència just abans de vendre-se-la per apujar-ne el preu. Hi va haver fins i tot dos diputats que, estant casats, van declarat la casa del seu cònjuge com a segona residència per poder passar-ne les despeses que el Parlament atorga als diputats que tenen casa a la circumscripció a la qual representen. Tres diputats laboristes i un lord conservador estan acusats de robatori per aquest mateix escàndol i el líder de la Cambra dels Comuns va haver de dimi-

tir en un acte de reconeixement de culpes sense precedents en els últims 300 anys. Els titulars de premsa van ser terrorífics: "La Cambra dels Horrors", "La casa del pecat", "Alguna cosa fa olor de podrit a Westminster"... L'escàndol va ser majúscul i, per uns mesos, semblava que ningú no tornaria a votar en unes eleccions. De fet, a les europees de juny de 2009, immediatament posteriors a l'escàndol, els tres partits tradicionals van perdre bona part del percentatge de vot que

tenien. Entre laboristes, conservadors i liberaldemòcrates van fregar tan sols la meitat dels sufragis. Els partits minoritaris van colar-se en el sistema a causa de la incapacitat de reacció dels partits grans: el Partit per la Independència del Regne Unit (UKIP), una formació nacionalista, antieuropea i que flirteja amb la xenofòbia, va obtenir el 16,5% dels vots; els Verds, un 8,5%; el racista Partit Nacional Britànic va aconseguir el 6,2% dels vots i, per primer cop, va obtenir dos eurodiputats. Un desastre per a la política nacional. La participació havia caigut fins al 34%. Un avís d'alarma sobre el divorci creixent entre la societat britànica i la seva classe política. A les eleccions que vindrien després, l'escàndol de les despeses dels parlamentaris hi tindria un efecte secundari també important: la renovació de diputats a les llistes dels partits va ser la més gran que des de la Segona Guerra Mundial. Però la percepció que

les coses no anaven bé a la política britànica no és cosa nova. Venia de lluny. Des de l'època victoriana –i després de la seriositat obligada dels anys de les guerres mundials– no havien sortit tants casos d'escàndol sexual en el Govern com amb els anys de Harold Wilson. El cas Profumo va ser un dels més cèlebres, on es barrejava una jove i atractiva model amb un l'exmilitar vinculat a l'administració Wilson, John Profumo, i un espia rus. Era l'època de James Bond i dels cotxes Austin Martin, i els escàndols van donar un toc d'alerta a la població. Però, en el fons, no van fer mal a la credibilitat de la política: si els Estats Units tenien Marilyn Monroe i el president John Kennedy, ¿per què no una mica d'alegria a l'avorrida política britànica? Però els escàndols que el van seguir van ser menys glamurosos i més vinculats al diner. Els casos de corrupció pública dels últims anys de John Major no només van

enfonsar el partit conservador en les eleccions de 1997, sinó que van posar una ombra de dubte en l'honorabilitat de la dreta que tradicionalment havia ocupat el poder. L'obsessió de Tony Blair i els laboristes per manipular els mitjans de comunicació en benefici propi també van fer miques la credibilitat moral l'esquerra. La guerra de l'Iraq i les mentides que es van dir per justificar-la també van acabar provocant desil·lusió entre els que creien que els

Els nous conservadors han fet el mateix viatge cap al centre que van fer els laboristes de Blair i Brown als anys noranta. Comparteixen el mateix objectiu: guanyar les eleccions i ser al Govern. Són pragmàtics, busquen connectar amb la "Middle England" perquè són les classes mitjanes del centre i el sud d'Anglaterra les que tenen la clau per guanyar les eleccions

El consens a l'entorn de polítiques d'inversió pública de després de la II Guerra Mundial –d'un keynesianisme que també va estendre's per tota l'Europa continental– s'havia transformat l'any 2010 en un consens entre laboristes, conservadors i liberal-demòcrates sobre la necessitat de retallar aquest Estat del benestar per fer front a un dèficit públic del 12%, una caiguda del 30% en la productivitat del país i un atur rècord de dos milions i mig de britànics

laboristes actuarien diferent dels *tories*. ¿I els liberal-demòcrates? Sense haver format part de cap Govern britànic en tres generacions es feia difícil relacionar-los amb cap cas de corrupció. Malgrat tot, també alguns diputats liberal-demòcrates havien resultat esquitxats per les acusacions de les despeses del Parlament.

La política britànica de principis del segle XXI ha perdut l'aura de solemnitat que moltes vegades li atribuïm des de fora. El govern de Tony Blair va forçar els serveis secrets britànics a donar proves d'espionatge falses sobre l'arsenal d'armes de destrucció massiva de Saddam Hussein per convèncer l'opinió pública de la necessitat d'anar a la guerra a l'Iraq. L'oficina del primer ministre va reptar a un pols al director general de la BBC que va provocar la seva dimissió perquè un periodista havia posat en dubte la paraula del primer ministre. Diversos diputats –laboristes i conservadors– han hagut de dimitir en els últims 20 anys perquè s'ha sabut que havien cobrat per fer preguntes parlamentàries que pretenien afavorir empreses privades. A les circumscripcions ja no s'hi presenten candidats originaris del lloc, sinó que des de les seus centrals dels partits a Londres hi envien els seus “*aparatchiks*” ja que, sense escó al Parlament, no hi ha possibilitats d'escalar a posicions de responsabilitat en el Govern. Així, encara que la disciplina de partit és menor que a casa nostra, els líders tenen molts mecanismes per castigar els diputats desafectes. Sense anar més lluny, el finançament de les campanyes ja no es fa a nivell local, sinó a base de grans donants que ingressen les seves ajudes a la Central del partit. Siguin Bernie Ecclestone, el sindicat Unite o l'euròfob Lord Ashcroft (per nomenar només de passada alguns dels “mecenases” de laboristes i conservadors més importants dels últims anys). D'aquesta manera, el Nou Laborisme i la nova direcció del Partit Conservador de David Cameron s'han acabat forjant a partir d'un grup reduït de persones que han estirat al màxim les convencions parlamentàries per acabar col·locant la seva gent en els llocs-clau del partit i de les institucions. El perfil professional i la trajectòria vital dels actuals dirigents del Partit Conservador i del Partit Liberal-demòcrata no són tan diferents del que van

prendre les regnes del Partit Laborista l'any 1995. Són joves, gairebé tots homes, que des de la universitat s'han mogut en moviments polítics i que de seguida van entrar a formar part del partit i que, mica en mica, s'han anat col·locant com a diputats en circumscripcions d'elecció assegurada. Gairebé tots passen el test imprescindible de la telegènia, i l'obediència deguda al líder. I, al final, com que les propostes electorals de tots els partits en matèria econòmica són molt similars i tots busquen la complicitat dels votants de centre, s'imposa també l'estratègia dels clàssics partits de masses: missatges genèrics, promeses vagues i candidats que despertin sensació de força i modernitat, i que tinguin bona presència. El candidat ideal és un home, de quaranta anys i escaig, ben plantat, amb dona i fills petits, que no sigui calb i faci esport. I aquest estereotip funciona a tot el món occidental, des dels Estats Units fins a Espanya, Rússia o Austràlia. Al Regne Unit, les últimes eleccions en van ser l'exemple més clar. Només Gordon Brown incomplia la

regla per edat i falta de destresa davant la càmera, però si l'aleshores primer ministre hagués cedit el pas a algú del seu partit, el perfil hauria tornat a ser el mateix. La fotografia amb què començàvem aquest assaig és ben clara. Dos homes com David Cameron i Nick Clegg, que es diferencien bàsicament en el color de la seva corbata, representen millor que ningú la política britànica d'entrant segle XXI. ¿Guanyarien avui les eleccions un Churchill, un Attlee o una Thatcher? Blair i Cameron poden vèncer a les urnes, ¿però han sabut guanyar-se el respecte del poble britànic? Quan més perfeccionades estan les maquinàries dels partits, quan més solvents són en l'art de la presentació dels seus projectes, menys creuen els britànics en els seus polítics. Precisament, quan més els necessita. ■

L'escàndol de les despeses dels parlamentaris que el *Daily Telegraph* va fer públic el maig de 2009 és l'exemple més clar de com les britànics han acabat trencant el vincle de confiança amb els seus polítics: 372 diputats van haver de tornar diners que havien cobrat en concepte de despeses que eren il·legals, falsejades o del tot inapropiades. El total de diners tornats va ser d'un milió tres-cents mil lliures

La fotografia amb què començàvem aquest assaig és ben clara. Dos homes com David Cameron i Nick Clegg, que es diferencien bàsicament en el color de la seva corbata, representen millor que ningú la política britànica d'entrant segle XXI. ¿Guanyarien avui les eleccions un Churchill, un Attlee o una Thatcher? Blair i Cameron poden vèncer a les urnes, ¿però han sabut guanyar-se el respecte del poble britànic?